

DICHTKUNSTKRANT

De krant voor poëzie, kunst & actualiteit

Verschijnt 1 keer per jaar

Vierde editie, jaargang 2015

Gratis mee te nemen!

Dichter des Vaderlands
Anne Vegter 2

Ronald Ophuis over de
**Arabische Lente
in Syrië 7**

Uitdrijvingsritueel
in een film van
Roe Rosen 9

Poëzie van de **Turing
gedichtenwedstrijd
2015**

Verdwaalde schapen van de hedendaagse kunst?

Door *Matthias Pauwels*

Het wordt wel eens beweerd dat hedendaagse kunstenaars, in het bijzonder de sociaal geëngageerde soort, behoorlijk verward zijn over hun eigenlijke rol in de samenleving. En inderdaad, wie heeft bij een bezoek aan een kunstinstituut niet wel eens per abuis gedacht in een politieke rally, wetenschappelijk congres, soepkeuken of ambachtelijke kwekerij terechtgekomen te zijn? Menig kunstcriticus – met name van conservatieve of liberale strekking – voelt zich dan geroepen om de kunstenaars in kwestie terug te fluiten en tot introspectie te dwingen over hun ‘ware’ maatschappelijke rol en meerwaarde.

Alhoewel zelfkritiek een cruciaal onderdeel moet vormen van elke kunst zijn naam waardig, zit de angel bij dit soort interventies in de alternatieve bepaling van de rol en meerwaarde van de kunst. Veelal wordt teruggevallen op een romantisch beeld van de kunstenaar als excentriek individu, dat wars van dominante opinies of marktwaarde zijn idiosyncratische esthetische fascinaties uitleeft en hiermee andere sociale actoren met een andere blik leert kijken naar de werkelijkheid. Varianten op dit oude refrein liggen vaak ook aan de basis van wanhoopskreten in de kunstwereld, gericht tegen het afbraakbeleid, dat een mens niet van brood alleen kan leven. Dit is echter een zwakgebod dat de fundamentele kwestie onbesproken laat: de onaanvaardbaar zware prijs van structurele irrelevantie die de kunst historisch betaalde voor haar moderne dichterlijke vrijheid. Opgesloten in een gouden kooi van ongebreideld artistiek experiment mochten kunstenaars slechts toekijken hoe de andere maatschappelijke spelers de ‘echte’ pijlers van de moderne samenleving – met name de politiek, economie en wetenschap – op zakelijke wijze vormgaven, met vaak desastreuze gevolgen.

Deze arbeidsdeling tussen kunst en samenleving vormt het toonbeeld van verzuild denken, evenzeer eigen aan moderne, westerse samenlevingen. Groepen in de samenleving (politici, bedrijven, burgers, kunstenaars, etc.) krijgen hierbij elk een eigen rol en set van specifieke maatschappelijke behoeftes toegewezen, die zij dan plichtsgetrouw en op ‘professionele’ wijze moeten bevredigen. Binnen een dergelijk model – overheersend bij zowel conservatieve kunstcritici als ‘bezuinigingstechnocraten’ – moet de kunstenaar die zijn veronderstelde ware rol ‘verzaakt’ en zich andere velden ‘aanmatig’ inderdaad voorkomen als hopeloos op den dool en gedoemd tot het leveren van tweederangsdiensten in een alreeds verzadigde markt.

De bron van recente irritaties en zelfs revanchegevoelens tegenover geëngageerde kunst moet op dit meer fundamentele niveau worden gelokaliseerd. Sinds het begin van de moderniteit hebben verschillende secties binnen de kunstwereld – een minderheid weliswaar – zich verzet tegen haar gedwongen specialisatie en marginalisatie, de overheersende hokjesmentaliteit en resulterende algehele vervreemding en verarming van het moderne leven. Hoe ‘arrogant’, ‘misplaatst’, ‘naïef’ of ‘amateuristisch’ de uitstapjes van geëngageerde kunstenaars in politiek, ecologie of activisme ook mogen overkomen (maar opnieuw: vanuit welk vervreemd samenlevingsmodel?), toch is het precies in het zich niet

laten aanmeten van een specifieke expertise dat hun politieke effectiviteit moet worden gesitueerd, alsook de frontlinie van de strijd voor de maatschappelijke relevantie van de kunst. Los van de inderdaad vaak lage ‘output’ of ‘valorisatie’ van hun acties – maar het gaat in elk geval niet om de knikkers – vormen ze het levende bewijs dat je niet aan partijpolitiek hoeft te doen, economische macht moet hebben, een mediafiguur moet zijn of de academische ladder hoeft te beklimmen om positie in te nemen met betrekking tot de vele kritische uitdagingen van globale samenlevingen. Kunst is hier niet langer een ‘noodzakelijk’ supplement dat het vervreemde moderne leven draaglijk moet maken, maar een actieve speler die op onconventionele, verfrissende en onbevreesde wijze aan de slag gaat met urgente

maatschappelijke kwesties, wars van de gebruikelijke drijfveren van machtsgevoel en winstbejag.

Matthias Pauwels (1975, Brugge) is kunst- en politieke filosoof. Hij maakt deel uit van BAVO, een organisatie gericht op de politieke dimensies van beeldende kunst, architectuur en ruimtelijke planning. BAVO initieert onderzoek op dit gebied, publiceert, geeft lezingen, neemt deel aan debatten en zet acties op touw. Het heeft basissen in Rotterdam, Brussel en Pretoria. Belangrijke publicaties zijn: *Too Active to Act. Cultureel activisme na het einde van de geschiedenis* (Uitgeverij Valiz, 2010) en *Cultural Activism Today: Strategies of Over-Identification* (Episode Publishers, 2007).

www.bavo.biz

Beeld en gedicht: Ana Roelofs, No. #135 15 december 2014 www.anaroelofs.nl

De geëngageerde blik

Gisteravond hebben wij de film Mr. Turner van Mike Leigh gezien. In deze film krijgt de kijker een indruk van de weerbarstige persoon die William Turner was. Turner lijkt een man te zijn geweest van weinig woorden, die zijn hele leven niets anders deed dan zijn grote fascinatie volgen met het schilderen van licht, zee en lucht. Turner had aan deze fascinatie voldoende en hij wijdde er zijn hele schildersleven aan, zonder compromis, wars van modes en de opinies van het publiek. Alle ontwikkelingen en veranderingen in zijn tijd die te maken hadden met zijn interesses op het gebied van de werking van licht en lucht vonden een plaats in zijn werk. Zoals de voorbijtrekkende stoomtreinen, althans de indrukwekkende stoomconstellaties die ze veroorzaken aan de horizon. Wat Turner vond van deze ontwikkeling, of die goed was voor het milieu of niet, weten wij niet. Hij beschreef in zijn werk het fenomeen en maakte dat de kijker die werkelijkheid opnieuw zag zoals gevat door zijn schilderkunstige blik. Hij creëerde nieuwe, onverwachte beelden en emoties. Zijn schilderkunst zorgde voor vernieuwing, ontregeling en onvoorspelbaarheid, voor schoonheid en verrassing. Eigenschappen die goede kunst moet bezitten volgens Hans den Hartog Jager in zijn veel besproken opiniestuk over geëngageerde kunst in de NRC vorig jaar.

Daardoor kwam een bijkans emotionele discussie los over de rol van de kunstenaar in de samenleving, wat de betekenis is van geëngageerde kunst en of er wel iets kan bestaan als geëngageerde kunst. Terugkomend op William Turner lijkt het er niet op dat hij, als hij nu had geleefd, iets zou hebben willen bijdragen aan deze discussie. Er is echter geen goede kunstenaar die zijn ogen sluit voor de wereld om hem heen. Ook Turner was niet blind voor de misstanden van zijn tijd. Zijn schilderij ‘The slave ship’ (1840) is geïnspireerd op een historisch feit uit 1781, waarbij de kapitein van een slavenschip 133 slaven overboord liet gooien om zo de verzekeringsgelden te kunnen innen. Hij schreef er bovendien een gedicht over dat hij naast het schilderij liet ophangen. Ook als Turner schilderde over maatschappelijk relevante onderwerpen bleef hij trouw aan zijn eigen fascinatie, de kunstzinnige uiting bleef op de eerste plaats staan. Door trouw te blijven aan zijn eigen stijl behield Turner zijn onafhankelijkheid en artistieke vrijheid. Daardoor was hij in staat om een ‘storm’ te creëren die de ogen en harten opende.

Turner is een man naar ons hart. Toen op een gegeven moment een rijke handelaar hem voor zijn gehele nog onverkochte werk een aanzienlijk fortuin bood, sloeg Turner dat aanbod af met de woorden dat zijn werk een nalatenschap was aan het Britse volk, dat zijn kunst gratis zou mogen bekijken. De intellectuele nalatenschap van Turner inspireert ons nu om u, alweer voor het vierde achtereenvolgende jaar, de Dichtkunstkrant gratis aan te bieden...

Dit jaar heeft de Dichtkunstkrant samengewerkt met de Turing Gedichtenwedstrijd. De redactie heeft in totaal 7 gedichten uit de Top 100 van de editie 2014/2015 opgenomen in deze krant. Wij danken de Turing Gedichtenwedstrijd en de dichters voor hun medewerking.

De Dichtkunstkrant komt dit jaar met een nieuw experiment door een platform te bieden aan een kunstenaar die zonder bemoeienis van de redactie een bijlage invoegt. Als eerste presenteert Vanessa Jane Phaff *Die Mundtoten*, een website annex onderzoeksruimte die een uitbreiding vormt van het analoge atelier. *Die Mundtoten* is een middel om het onderzoek ook te verbinden aan forums buiten het reguliere kunstcircuit.

Matthias Pauwels is uitgenodigd een opinie te schrijven buiten redactionele bemoeienis om voor de Dichtkunstkrant.

Wij bedanken Rotterdam Contemporary Art Fair (4-8 februari 2015) voor hun samenwerking met ons. Wij bedanken verder alle vrijwilligers voor hun medewerking bij de distributie van de krant en Joke de Groot voor haar taalcorrecties. Tenslotte zijn we de dichters, kunstenaars en Matthias Pauwels zeer erkentelijk voor hun inhoudelijke en onbezoldigde bijdragen aan deze krant.

De redactie, 4 januari 2015
Florimond Wassenaar en Efrat Zehavi

de middelen

wat helpt is een wonder,
een zintuig is ook een gunst

wat helpt is een tatoeage:
,liefde is de som van gemis’

wat helpt is de zin van een peer
die openscheurt in de pluk

wat helpt is een dwars kind,
het verandert, het begint

wat helpt is de gift van een vriend,
hij likt zijn schitterende hand

wat helpt is een buigende koning,
hij lekt een traan op zijn land

Anne Vegter

Colofon

Redactie & concept: Florimond Wassenaar & Efrat Zehavi
Adviseurs: Petra Laaper en Rolf Engelen
info@dichtkunstkrant.nl
www.dichtkunstkrant.nl
Vormgeving: Heleen Schröder www.heleenschroder.com
Website ontwerp: www.roburo.nl
www.turinggedichtenwedstrijd.nl
Rotterdam Contemporary Art Fair: www.rcartfair.com

© Copyright bij de dichters, kunstenaars en Stichting Dichtkunstkrant 2015.

De Dichtkunstkrant verschijnt één keer per jaar in een oplage van 10.000. Volg onze website om van onze activiteiten gedurende het hele jaar kennis te nemen.

Wilt u een gedicht of kunstwerk opsturen aan de Dichtkunstkrant? Mail ons voor 1 december 2015 (kijk op de website voor meer informatie).

Beeld: Pam Emmerik, zonder titel, acrylverf op papier 42x60 cm, 2014

Anne Vegter (1958, Delfzijl) is dichteres. Tevens is zij proza-, toneel- en kinderboekenschrijfster. Zij is op dit moment de Dichter des Vaderlands. In 2004 ontving Vegter de Anna Blaman Prijs voor haar hele oeuvre. In januari 2012 won zij de Awater Poëzieprijs 2011 voor haar bundel *Eiland berg gletsjer*. Het gedicht ‘de middelen’ is in 2014 opgenomen in de Poëzieroute in Leeuwarden.

Pam Emmerik (1964, Amerongen). Emmerik is schrijver en beeldend kunstenaar. Ze combineert vaak tekst en beeld in collages, of hanteert bijvoorbeeld proza in combinatie met grafiek. Belangrijke thema's in haar werk zijn onrechtvaardigheid, mensen die worden onderdrukt en dierenrechten. In haar kleurige ‘primitieve’ schilderijen is ze niet bang om het middel van provocatie te gebruiken, waarbij bijvoorbeeld seksueel gewelddadige afbeeldingen en schuttingwoorden niet worden geschuwd. Voor deze editie heeft zij een werk gemaakt geïnspireerd op het gedicht ‘De middelen’ van Anne Vegter.

www.pammerik.nl

Beeld: Gijs Assmann, Liefdesvlucht (V), collage op papier, 30x40 cm, 2013

Ik geef toe
Toen jullie me vroegen om poëzie die zich bemoeit met de wereld dacht ik:
die mensen zijn aan het juiste adres. Ik ben een leunstoel generaal als geen ander.
Ik meander volledig in uniform, maar het is saai de baas van internet te zijn.
Het internet is voor mij te klein. Ze sloten maar één type 3 planeetje aan.

Vorige week heb ik de Amerikaanse Zombie-Avantgarde op hun nummer gezet.
Ik kreeg er geen reactie op, maar dat ben ik inmiddels gewoon.

In de supermarkt van de poëzie gaat het om één ding: een efficiënte looproute
voor je lezers ontwerpen zodat zij zoveel mogelijk geraakt worden
door je zombiewoordjes.

In die supermarkt heb ik me verschanst. En jullie zijn voor mij niets
dan afgekloven koppen die achter een barricade van spritsen,
waspoeder en lange vingers staan. En dan zeg ik: Wolk.
Wolk. Wolk. Het beste zombiewoord.

Wankel als een spiksplinternieuwe zombie door jullie zombieblaadje.
Om jullie over de wereld te vertellen. Ze vreten er koppen.
Je moet dit blaadje barricaderen met kunst.

Plak hier maar iets naast, zo'n spontaan gevalletje
van een gevoelige ziel, die een betere wereld wil.

En dan komen de lezers, eindelijk, met liefde in lichtgevende ogen
en doodwolkjes in de mond, maar ik lees het niet.
Omdat ik bang ben, bang voor hun wereld, waarin
niets meer te sturen valt, niets te barricaderen,
waar elke looproute efficiënt is en alle woorden geen verre
vrienden meer, maar goede, doodgeboren burens.

Martinus 26-11-2014

Martijn Benders

Martijn Benders (1971, Helmond) is dichter, essayist, filosoof, polemist, grafisch ontwerper en satiricus. Zijn eerste bundel *Karavansarai* werd genomineerd voor de C. Buddingh'-prijs. Verder publiceerde hij ook veel werk in eigen beheer. Zijn laatste uitgegeven bundel *Wat koop ik voor jouw donkerwilde machten*, Willem verscheen in 2014.
www.martijnbenders.nl

Gijs Assmann (1966, Roosendaal) is beeldend kunstenaar. Verlangen is het grootste thema in zijn werk. Dit verlangen is, zoals wij gewend zijn binnen de christelijke traditie, nooit zonder schuld. Het werk van Assmann speelt met christelijke thema's zoals het kruis, het lijden van het lichaam, bevrijding en verlossing. Hij verbeeldt het gevecht van de mens met zichzelf en zijn lichaam. Het werk van Assmann is niet religieus omdat er geen verlossing lijkt te zijn. Door zijn speelse materiaalgebruik en humoristische benadering plaatst hij de oude thema's van leven, dood, verlangen en lijden in een nieuw licht. De ode aan Mandela laat zien dat 'heiligheid' niet bestaat. Ook de grote held wordt doorboord door het verlangen vrij te zijn en komt niet ongeschonden uit de strijd.
www.gijsassmann.com

Beeld: Gijs Assmann, Ode aan Mandela (II) (voor T.P.), gemengde media, 2014

Beeld: Marie Civikov, Lost, olie en acrylverf op linnen, 50x40 cm x 5, 2012

En hierna

Wie wist het eerst dat damp bestaat uit nullen en enen
Gedachten zich als camera's tegen ons zouden keren
We dragen sleutels van huizen zonder deuren
Delen tweehonderd vrienden zodat niemand erbij kan
En steken in het voorbijgaan een duim overhoop
Het zingen in mijn hoofd wordt op afstand geregeld
Ik denk niet dat het zin heeft om daar tegen te stemmen
Nieuwe modellen halen mij in al stijg ik twee graden per dag
Een zee van dakloze toeristen warmt op achter de duinen
En wij maar water dragen en toestemming vragen om te sterven

Merlotte Snavelpaard

Merlotte Snavelpaard is het pseudoniem van Annemarie van den Aardweg (1956 te Lisse). Zij is grafisch vormgever en tweedejaarsstudent aan de Schrijversvakschool te Amsterdam.

Marie Civikov (1979, Den Haag) is schilder. Haar schilderijen zijn grote 'collages' waarin afbeeldingen van verschillende oorsprong zoals nieuwsbeelden, kunstgeschiedenis, internet en andere nieuwe media zijn verwerkt. In haar werk schildert ze symbolen die de massa in beweging brengen of controleren zoals religie, facebook en 'new age'. Haar personages lijken verloren te zijn en te zoeken naar betekenis en inhoud van de leegte die gevuld wordt met commercie en slogans. In haar schilderijen worden de wens en het verlangen verbeeld naar persoonlijke en spirituele authenticiteit. Maar het lijkt erop dat de angst voor willekeur en betekenisloosheid overwint, dat men kiest voor schijnzekerheden.
www.mariecivikov.nl

Beeld: Ronald Ophuis, Arab Spring. On their way to the Revolution. Syria 2011, olieverf op doek, 340x525 cm, 2014
Courtesy: Upstream Gallery Amsterdam

berichten van het front III

telkens als ik schrijf
hoop ik dat ze

handenwringend wenend
op me wacht, in zwarte uren
de bank besmeurt met tranen
bezoekers bleek te woord staat
met een knik in de hals
een snik in de stem
want haar man is een held

dat ze liegt
ik red het wel
geen zorgen om mij
hij komt weer terug
als ik maar blijf doen
wat altijd gedaan is

zuchtend haar haar opsteekt
de wrong misschien wel grijzer
ogen flets groen
vaat nog in de gootsteen
vet op het water
verdriet in stoffige vloeren
en het zurige huis

ik hoop dat ze
haar blouse zo knoopt
dat ze preutser lijkt
want als ik terugkom
heb ik haar het liefst verlept

Edda Grol

Beeld: Marie Civikov, Error Code (with a secret message), olie en acrylverf op linnen, 200x250 cm, 2013

Edda Grol (1981, Nijmegen) is autonoom kunstenaar (tekenwerk, schilderwerk, illustratie) en freelance fotograaf.
www.eddagrol.nl

Ronald Ophuis (1968, Hengelo) is schilder. Hoewel de schilderijen van Ophuis er uitzien alsof ze van een nieuwsfoto genomen zijn, zijn ze geësceneerd op het atelier. Acteurs spelen bepaalde extreme situaties na die vaak refereren aan gruwelijkheden van oorlog en genocide. Het feit dat hij zijn scènes ensceneert, verraaft een voorkeur voor de esthetiek van de gebeurtenis. De afbeeldingen die hij maakt werpen de vraag op of wij door het kijken niet als collaborateurs moeten worden gezien. Ophuis lijkt in zijn werk ons te dwingen te kijken naar zaken die wij niet willen zien en die het nieuws ons ook niet toont. Zijn werk zet de kijker aan het denken. Bijvoorbeeld op een manier zoals Susan Sontag over nieuwsfoto's suggereert. Zij meent dat het onze taak is om ons meegevoel met degenen die lijden onder een oorlog en een moorddadig politiek regime terzijde te schuiven en na te gaan hoe onze voorrechten zich verhouden tot hun lijden, hoe ze – hoewel we daar liever niet bij stilstaan – wellicht verband houden met hun lijden (Susan Sontag, *Kijken naar de pijn van anderen*, De Bezige Bij 2003, p. 98).
www.ronaldophuis.nl

Beeld: Roe Rosen

Joost Veerkamp (1953, Diemen) is tekenaar in de zogenaamde Klare Lijn stijl en uitgever van eigen werk (Editions Obscures). Hij illustreerde dichtbundels van Gerrit Komrij (*De os op de klokketoren*), en Hugo Claus (*Gevulde contouren*). Hij publiceerde proza onder de titel *Gebroken lichtval*. www.veerkamp.nl

Jante Wortel (1996, Assen) begon een jaar geleden met de opleiding Creative Writing in Arnhem. Ze schrijft het liefst als het donker is en haalt haar inspiratie uit door muizen bewoonde studentenkamers. Zij publiceerde eerder in het Nijmeegse tijdschrift voor onuitgegeven schrijvers en dichters *Op Ruwe Planken* en het literaire tijdschrift van de Creative Writing studenten aan ArtEZ, *Perplex*.

Roe Rosen (1963, Rehovot, Il) is beeldend kunstenaar en schrijver. Zijn beeldend werk bestaat uit tekeningen, schilderijen en video's. Rosen werkt projectmatig. Steeds kiest hij een personage of karakter in een zelf geconstrueerd universum. Hij mengt daarin de Joodse cultuur en de Israëlische politiek in de vorm van een alter ego; zijn eigen leven en werk als kunstenaar. Roe Rosen benadert actuele zaken met humor en satire. De hier getoonde stills en tekeningen zijn uit de video *Tse* (Hebreeuws voor 'uit'). De film beschrijft een uitdrijvingsritueel door een Israëlisch lesbisch stel in de vorm van een sm act. De dibboek, de joodse versie van een rusteloze geest, die wordt uitgedreven, is de huidige minister van buitenlandse zaken en voorzitter van de extreem rechtse 'Israel ons Huis' partij, Avigdor Lieberman. Tijdens het uitdrijvingsritueel schreeuwt de bezetene bekende citaten (uit interviews) van Lieberman terwijl zij met een zweep wordt geslagen door haar geliefde-meester. Er is niet alleen sprake van satire. Rosen laat zien dat overtuigingen vaak horen bij onze identiteit, verleden en opvoeding. Hij laat zien dat politieke ideeën vaak zijn gebaseerd op sentimenten en angsten zonder dit per se te veroordelen. De volledige film is te zien op zijn website.

www.roerosen.com/tagged/Out

Toch nog een wonder

God wil zijn achternaam niet zeggen
ik wijs hem zijn rechten en de grond waarop
de aanklacht rust, de afdruk
van zijn vinger geeft licht af
in het duister getto onder het behang
juichen de malechisten, de patronen
van de profeten sluiten ons naadloos in (van binnen).

Het twaalfde uur nadert, de verrader zakt door zijn lot.
De stilte van de muren wordt met weerlicht afgebroken.

De aanhouding klopt niet met wat geschreven staat
de verdachte vat woord, bewijslast verteert tot
geloofrook, wondervuur, kachelpoets.
Ik noteer: verdachte als vlam ontsnapt, te elfder ure.

Joost Veerkamp

met het oog op morgen

ik heb me voorgenomen na tien uur
's avonds geen filmpjes meer te kijken
waarin mensen hun oor verliezen

de laatste keer dat ik me daar niet aan hield
droomde ik over bushokjes
mannen met honden
en een onbedwingbare drang om kopstoten te geven

soms loop ik als ik 's nachts wakker word
naar de kraan om mijn handen te wassen
dan trek ik mijn pyjamabroek tot over mijn navel
en keer mijn kussen om

met mijn handen op mijn buik
stel ik me voor dat ik zwanger ben
de rest van de nacht droom ik over verjaardagen

Jante Wortel

Beeld: Roe Rosen, *Out*, still uit video, 30:34 minuten, 2010

Beeld: Marianne Peijnenburg, *BBQ*, performance, 2013

Deze methode werkt perfect

Ach, oversteken is doodsimpel. Je komt legaal het strijdperk binnen en speelt met kaarten, kaaïen en trucks. Je scheurt een pakje lucifers en schroeit de vingertoppen, stopt de lichamen

onder ijs en omzeilt de deuren. Het duurt niet lang voor je een jongen in je handen krijgt.

Angst is waterdicht. Een reisformule werkt nog beter; verzekert schade bij het lekken van een schip.

Vernoem een vader, staar naar een zus, kom met de namen van het fatum, hang een foto op.

Geen mens die het verschil merkt tussen een kuststad in het noorden en een bak regenwater.

Leen Pil

Leen Pil (1961, Genk) is Germaniste. Zij was 25 jaar leeraar en is nu pedagogisch begeleider. Ze volgt de Schrijversacademie Poëzie in Antwerpen. Zij publiceerde in literaire tijdschriften en wedstrijdbundels; haar dichtbundel *stad boven water* (2013, in eigen beheer) is haar eerste bundel.

www.leenpil.blogspot.nl

Marianne Peijnenburg (1968, Vught) is beeldhouwer en performancekunstenaar. Zij werkt altijd op locatie met tijdelijke sculpturen. Haar beelden worden vernield, gesmolten of opgegeten. Haar werk kan worden gezien als een ritueel dat de vergankelijkheid van het bestaan benadrukt. De (maatschappelijke) rol van de vrouw is een belangrijk thema in het werk van Peijnenburg. Het cliché van de vrouwelijke schoonheid onderzocht zij door bijvoorbeeld met een levensgrote barbie van porselein over straat te lopen en de reacties van mannen te registreren. Ook boetseerde zij zichzelf als een klassieke Aphrodite in ongebakken klei en stelde dit beeld ten toon aan de openbare weg, waar het binnen een week werd vernield. Door de keuze voor tijdelijke media binnen de beeldhouwkunst herinnert ze het publiek eraan hoe kwetsbaar het leven en de schoonheid zijn. Peijnenburg confronteert zichzelf en haar publiek met de eigen ijdelheid en dwingt het publiek de leegte die achter idealen schuilgaat onder ogen te zien. In het hier getoonde werk 'BBQ' laat zij een levensgrote Barbie van roze marshmallow roosteren boven een vuur. Het publiek komt graag eten. Dit lijkt onschuldig maar het laat tegelijkertijd zien hoe gemakkelijk mensen naar iets gruwelijks kijken en er schijnbaar van genieten, net als het kijken naar het journaal met het bord op schoot. Uiteindelijk is 'BBQ' ook een zoenoffer voor het geweld in de wereld.

www.mariannepeijnenburg.nl

ebola

ebola is een rivier in Congo
uit die rivier, sprong een vis die niesde
in het gezicht van een visser
die met open mond
naar de truc keek van die vis
iedereen in het dorp werd ziek
van een onzichtbaar beest
dat in die vis gezwommen had
na vele doden
vond het beest een schuilplaats
in een weggegooid colablikje
zeker weten doet niemand het
misschien lag hij
op de stamper van een bloem
te rusten in de zon
werd hij opgepikt door een bij
of lag hij ingevroren
in een vliegtuigmaaltijd te slapen
maar na jaren dook hij op
nog altijd vol ambitie
het beest wil een metafoor zijn
maar niemand die het snapt
men ging bombarderen
omdat er hoofden werden afgehakt
de angst die dat zaaide
was vertrouwd voor de mensen,
bood zekerheid en houvast
in een wereld vol verwarring
het sloeg over als optimisme
op een bekeerling
het verspreidde zich razendsnel
dit medicijn is namelijk een ziekte
zolang men niet beseft
dat ebola een rivier in Congo is
die opgaat in de Congo rivier
die opgaat in de oceaan
verdampt in wolken
die eenmaal boven land
kinderen liggend in zomergras
tal van fantasieën ontlokken
door haar vormen in de lucht

Florimond Wassenaar

Beeld: Efrat Zehavi, *Study Habeas Corpus: The Media and the Journalist*, digitale foto's van sculptuur, 2014

Florimond Wassenaar (1970, Doetinchem) is redactielid en mede initiator van De Dichtkunstkrant. Hij draagt maandelijks op bluesradio te Amsterdam (stads fm) een gedicht voor en publiceert die op zijn blog 'de vierde zaterdag'. De gedichten behandelen altijd een actueel onderwerp. Hij publiceerde werk in Awater, de Gids en Parmentier.

www.devierdezaterdag.blogspot.nl

Efrat Zehavi (1974, Haifa) is beeldend kunstenaar. Haar werk is een samenweefsel van figuratieve beelden, korte verhalen, animatiefilms en foto's resulterend in theatrale constellaties. Zehavi concentreert zich in haar werk op het thema van persoonlijke vrijheid. Ze beschrijft het spanningsveld tussen iemands herkomst, geslacht, opvoeding; het 'lot' en het daar tegenover gestelde concept van 'vrije wil'. De hier afgedrukte foto's met de titel *Study Habeas Corpus: The Journalist* en *Study Habeas Corpus: The Media* vormen een reactie op de wereldwijde verspreiding van de video's van onthoofdingen van westerse journalisten door de IS. De fascinatie van Zehavi wordt gevoed door het heldendom van de journalisten die met gevaar voor hun leven verslag proberen te leggen van andermans lijden en oorlog, maar tegelijkertijd slachtoffer worden van het conflict. 'Habeas Corpus' betekent in het Latijn: Ik heb het lichaam. Het is van oorsprong een juridisch begrip dat gaat over gevangen houden en gevangen nemen en over het basisrecht van de mens op vrijheid en om in vrijheid te kunnen beschikken over het eigen lichaam. Zehavi werpt met dit werk de vraag op waar de grens ligt tussen vrije beschikking over het eigen lichaam (opoffering) en slachtofferschap.

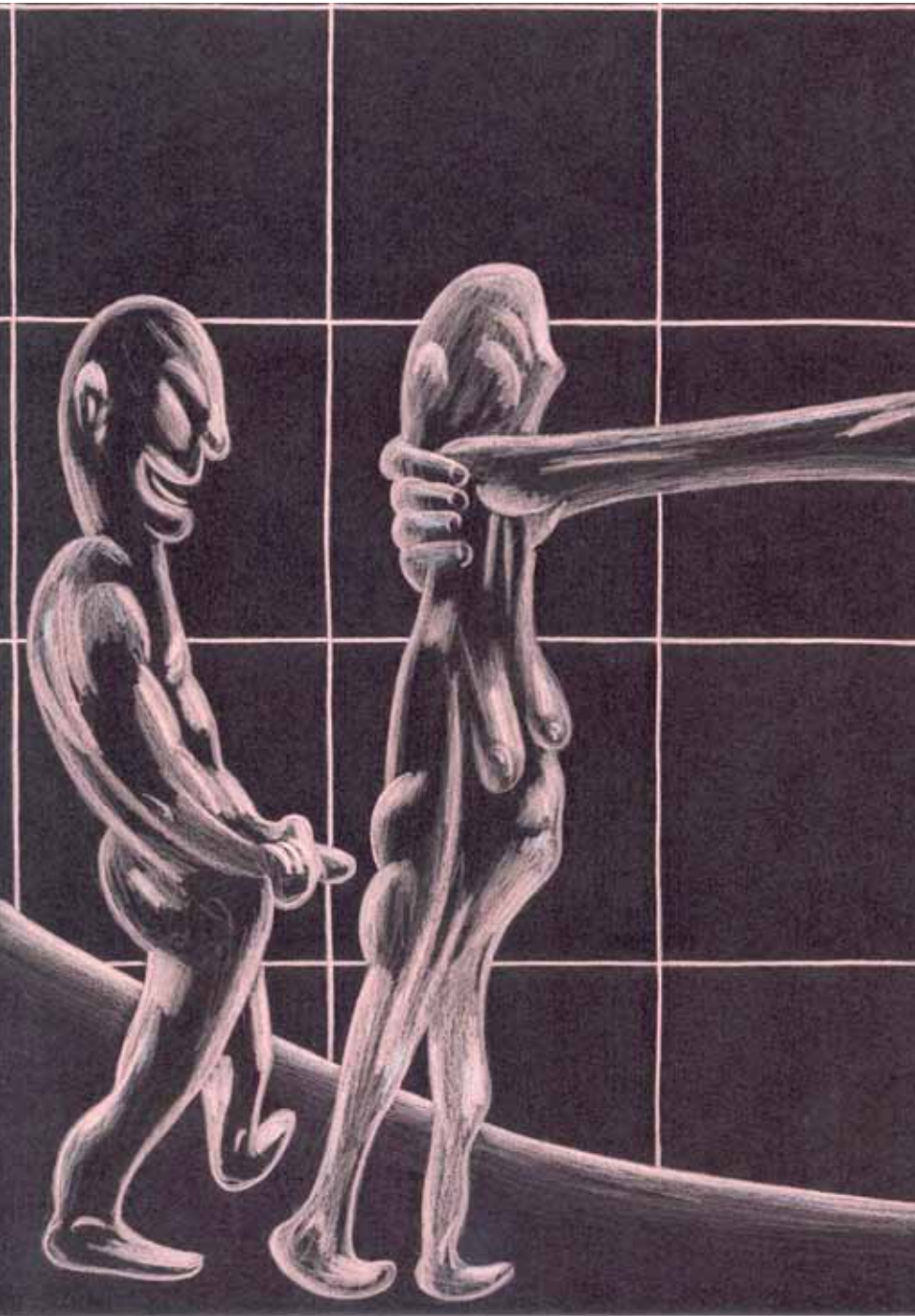
www.themuseumofsubjectivescience.blogspot.nl

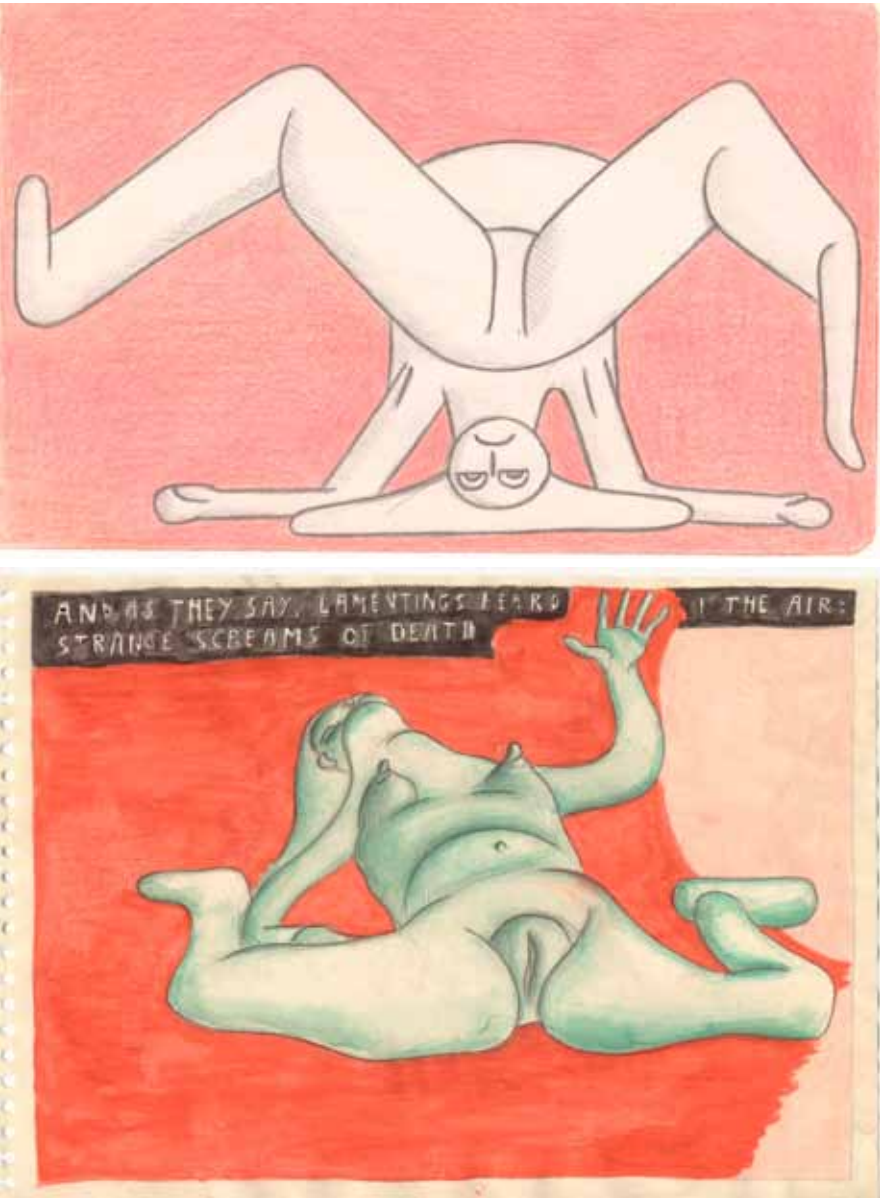
Achtste geklokte gedicht, waarin ik slank ben

1:24 In de nabijheid van mijn peers
gedraag ik mij net iets krankzinniger dan ik ben,
zodat ze mij bijzonder vinden.
Want een kunstenaar moet je natuurlijk de hele tijd zijn, niet soms.
Ik vertel ze dingen die niet waar zijn
en voel me een zieke ouwe vent
met zo'n pervers hoofd
dat nooit volwassen is geworden.
Dik werd ik door het nuttigen van bier, cola en döner kebab.
Het zweverige, slanke jongentje dat ik ooit was
ligt morsdood, wijdbeens,
met zijn kleine achterste naar boven
op de bodem van een soort kerker.
Uit het donker rechts van hem klinkt een stem.
Is het de stem van een wachter
of ben ik het zelf, maar dan ouder?
Ik weet nog dat ik ontdekte
dat er iets bevrijdends school
in wat verboden was,
zoals op je buik liggen
en aan een vriendin van je moeder denken.
Deze ontdekking vervulde mij dagenlang
met de ijzige trots die zo eigen is aan wetenschappers.
Ik werd mijn eigen data-analist
en koos daarmee voor de dood.

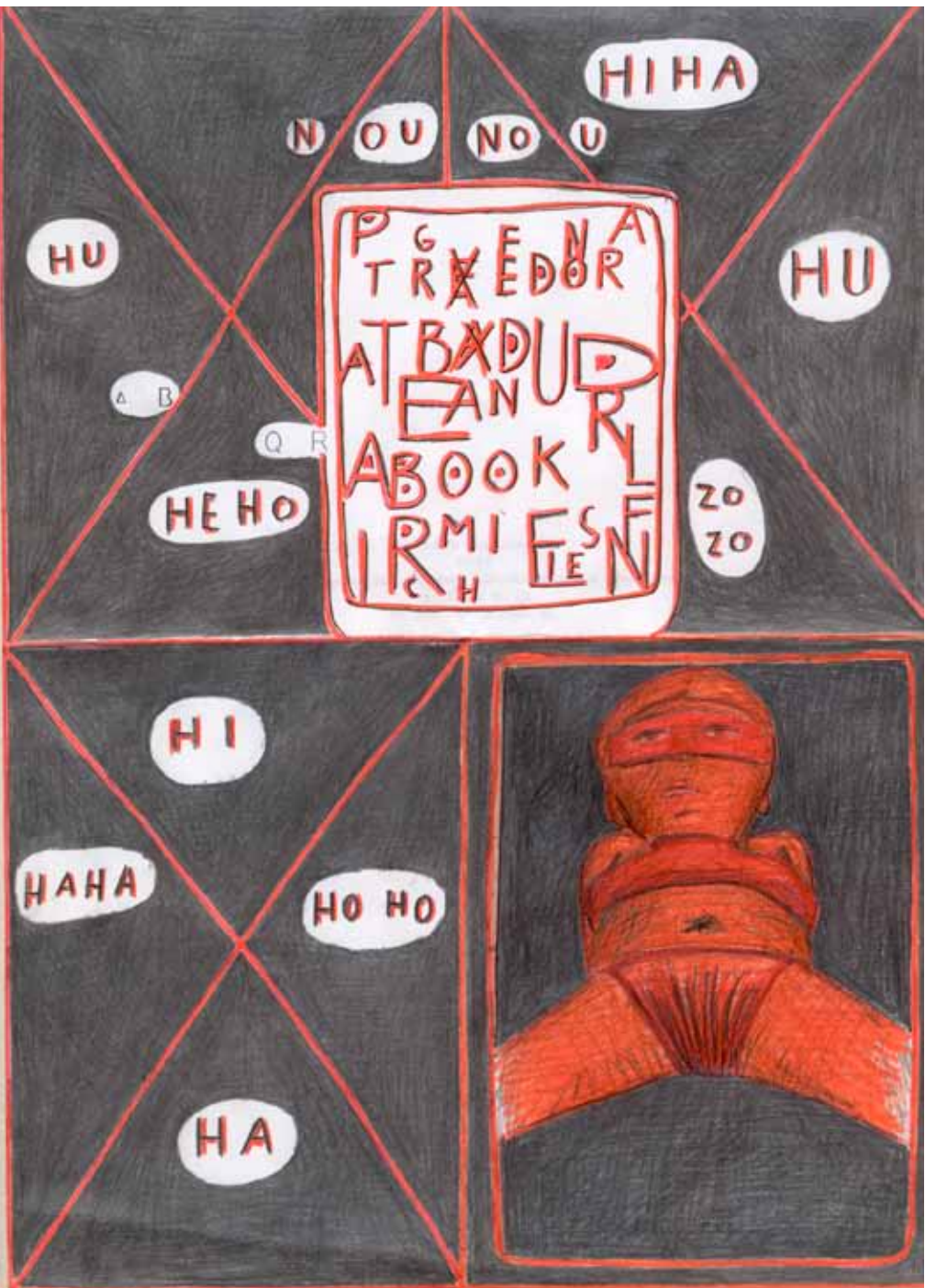
Maarten van der Graaff

Beeld: Paul van der Eerden
Links: *Rigmaroles 1*, kleurpotlood op zwart papier, 29.7x21 cm, 2008
Rechts: *HAHAHAHA*, potlood, kleurpotlood, inkt op zwart papier, 2002

Beeld: Paul van der Eerden
Boven: *zonder titel*, potlood en kleurpotlood op papier, 10.5 x 16.5 cm, 2002
Collectie Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam
Beneden: *“and as they say...”* uit de serie *Macbeth*, potlood, kleurpotlood, inkt en waterverf op papier, 29.7x21 cm, 2010

Beeld: Paul van der Eerden
HeHoZoZo, potlood en kleurpotlood op papier, 29.7x21 cm, 2002
Collectie Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam

Maarten van der Graaff (1987, Dirksland) debuteerde in 2013 met de bundel *Vluchtautogedichten*. In 2014 werd deze bundel met de C. Buddingh'-prijs bekroond. Hij publiceerde poëzie en proza in verschillende tijdschriften en is veel op de podia te vinden. Hij is redacteur en medeoprichter van het online literair tijdschrift Samplekanon .
www.maartenvandergraaff.nl

Paul van der Eerden (1954, Rotterdam) is tekenaar. De vraag die het werk van Paul van der Eerden oproept is: lach je mee of lach je uit? In zijn werk zie je vaak figuren en taferelen van mensen of wezens die op de grens van de waanzin balanceren. De personages en voorstellingen zijn onbeschaamd op een kinderlijke, primaire manier waardoor zaken als geweld, eenzaamheid, angst of wreedheid acceptabel lijken. Toch waan je je als kijker naar dit werk een stiekeme gluurder, omdat je schrikt van het genot dat de bevrijding van de schaamte oplevert.
www.paulvandereerden.nl

staat

voor de beste verstandhouding is het wijs dat man en vrouw hooguit twee jaar in leeftijd uiteenlopen. daarbij mag de vrouw geen dag ouder en, daaruit spreekt evidentie, geen millimeter groter dan de man zijn.

man en vrouw beschikken over dezelfde haarkleur, dezelfde kleur van ogen en zij redetwisten nooit over de kleur van de auto. de kleur van auto’sz is te allen tijde grijs.

zodra de man vergrijst, kiest hij uit de staatscatalogus een vestaals speelkameraadje van huwbare leeftijd in wiens bijzijn hij nooit aan de huwelijks staat denkt. de vrouw kent geen afgunst.

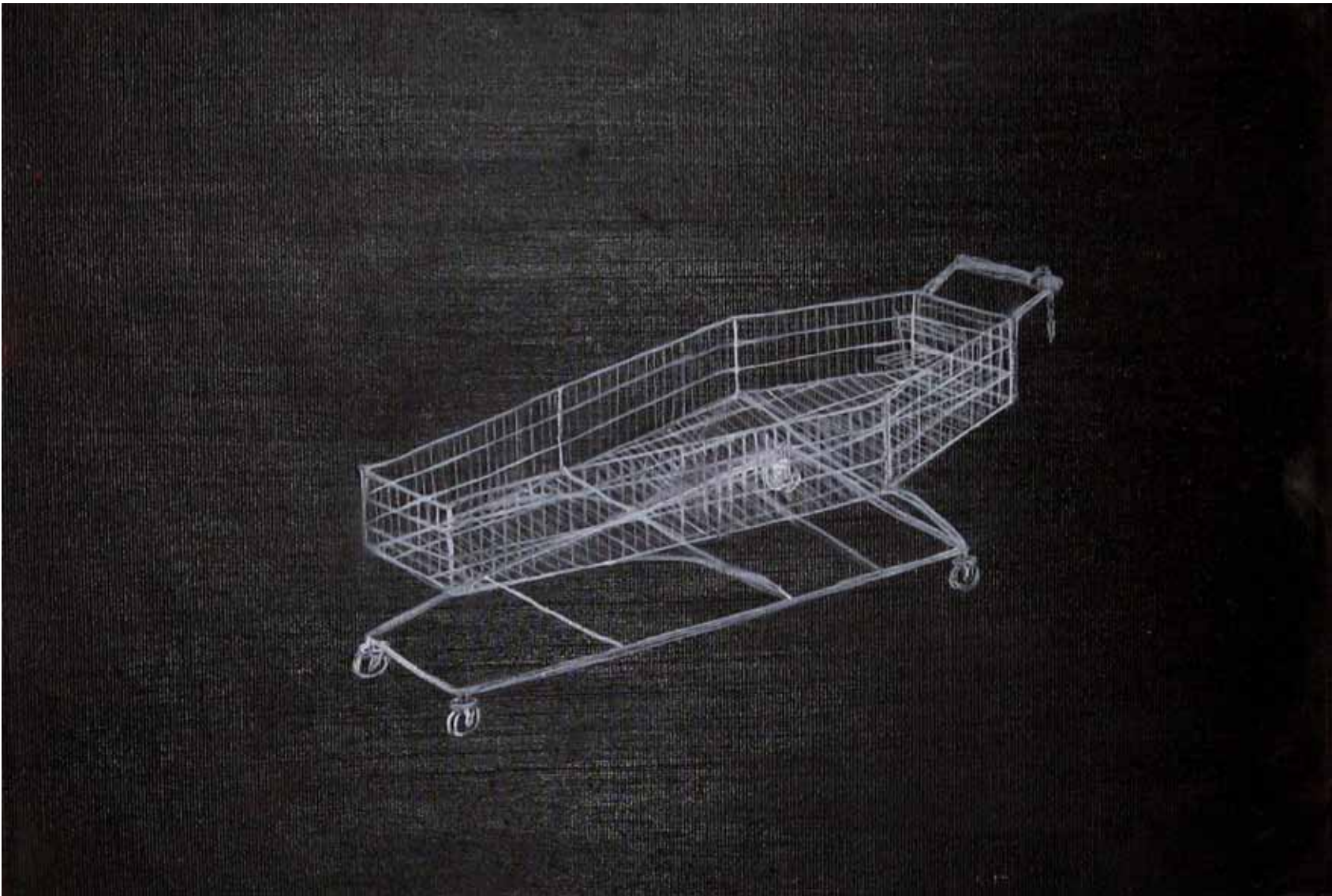
wanneer zij in haar kapsel een grijs haar ontdekt, laat de vrouw de breinaalden vallen en snelt meteen naar de verzorger van kapsels voor een kleuring. dit alles is van groot belang voor de goede orde in de staat.

het staat de man en de vrouw vrij voordat zij de natuurlijke haarkleur verliezen, geen dan wel twee kinderen te nemen, twee jongens of twee meisjes. een jongen of een meisje en een jongen en een meisje staat de staat niet toe.

zijn man en vrouw niet langer kinderloos, verhuizen zij naar een eengezinswoning met een slaapkamer van exact dezelfde oppervlakte en exact dezelfde inrichting voor elk kind in één van de daarvoor bestemde wijken.

het is bij de jeugd dat de beste verstandhouding begint.

David Troch

Beeld: Dror Karta, zonder titel, olieverf op doek, 30x40 cm, 2010

Beeld: Dror Karta, Worship, gemengde media, 27x8x25 cm, 2010

David Troch (1977, Gent) is dichter. Won o.a. de Turing Nationale Gedichtenwedstrijd (2012) en de Jules van Campenhoutprijs voor poëzie. Van zijn hand verscheenen de dichtbundels *buiten westen* (2012) en *laat [avond] taal* (2008). www.davidtroch.wordpress.com

Dror Karta (1965, Natanya II) is beeldend kunstenaar. Hij maakt tekeningen, schilderijen en installaties op basis van objets trouvés. In zijn werk reageert hij vaak op actuele onderwerpen en levert hij maatschappijkritiek. In zijn laatste grote installatie ‘Warship: worship’ behandelt hij het onderwerp van de ongelijkheid in relaties tussen vrouwen en mannen. Karta beschrijft de gehele tentoonstelling als een kooi waarin de onevenwichtigheid van de man/vrouw relatie tot uitdrukking komt. Hoewel in het meer illustratieve werk de relatie met de actualiteit duidelijk is, is er wel degelijk ook in het vrije werk een verbinding te leggen met maatschappelijke ontwikkelingen. De ‘Warship: worship’ installatie is gemaakt tijdens het sociaal-politieke tentenprotest in Israël (Tel Aviv). Visueel gesproken is het lastig om een directe relatie te leggen met dit protest, maar de geest van het protest is aanwezig in het werk. Hij zegt daar zelf over: het is een protest tegen de definitie van sculptuur en de mode van nieuwe mediakunst zoals video, en verzet tegen commercie.

Beeld: Dror Karta, Worship /Warship, gemengde media, 400x130x200 cm, 2011

Beeld: Kim Hospers, *Four graphite drawings of people watching something*, grafiet op similijapon, 10.5x16.5 cm, 2014

wolkenkrabber

een glazenwasser wast glas op de zesendertigste verdieping
van een gebouw waar dingen gebeuren die hij niet begrijpt,
maar die wel gevolgen voor hem hebben.
je kunt daar monsters bij bedenken
en een rituele dans met drietanden
om de directietafel,
maar de realiteit is
dat er mannen aanschuiven die kanker krijgen,
die oud worden en vergeten en besluiten nemen,
die de knoppen indrukken
zonder gevolgen te ondergaan.
uitkijken door een schoon en glimmend raam
over een wereld die geordend ligt
en doorsneden.

Wibo Kusters

Wibo Kusters (1978, Deventer) is communicator, schrijver, dichter, columnist, zenbeginner, koffiezetter en lezer. Hij schreef twee jaar lang elke dag een gedicht om te bewijzen dat dichten een ambacht is. Verder treedt hij regelmatig op onder meer als poetryslammer. Hij publiceerde onder meer in De Brakke Hond, Lava Literair, Op Ruwe Planken, de Optimist, Meander, Slang. www.wibokusters.nl

Kim Hospers (1982, Enschede) is tekenaar en schilder. In zijn werk gebruikt hij afbeeldingen die hij op media zoals televisie aantreft. Zijn beelden zijn stills van journaals, films, reclames of documentaires. Voor Hospers bieden TV en internet een voortdurende stroom van spannende en spectaculaire beelden, waarbij de indruk ontstaat dat beelden vanwege hun aantrekkingskracht worden gekozen en niet zozeer vanwege de nieuwsaarde. Dit al-

les om zo veel mogelijk aandacht te trekken van kijkers. Door het beeld stil te zetten zoals in een tekening (potlood, houtskool) ontstaat de gelegenheid om weer na te denken over de oorspronkelijke (nieuwswaardige) gebeurtenis. In de serie "Four graphite drawings of people watching something" drijft Hospers zijn inzet om mensen te laten nadenken over wat zij zien op de spits. www.kimhospers.nl